

הכרה באישוריהם של רבני קהילות בתפוצות

תקציר: בשנים האחרונות, נפסלו אישורי יהדות וגיורים של רבנים מקהילות בתפוצות על ידי הרבנות, כולל גיורו של הרב יחזקאל לוקשטיין, ראש קהילת ישורון במנהטן, ומחשובי הרבנים האורתודוקסים בארה"ב. מדיניות זו פוגעת בזוגות המבקשים להינשא, עולה לכדי "הונאת הגר", ומעמיקה את הקרע ההולך וגדל בין מדינת ישראל לבין יהדות התפוצות.

תיאור הבעיה: מחלקת אישות וגרות ברבנות הראשית עוסקת בהכרה באישורי יהדות וגרות של רבנים מקהילות יהודיות בתפוצות. עקב פסילת אישורים ורבנים ללא כל הנמקה, נמתחה ביקורת רבה על התנהלות מחלקה זו. המחלקה פועלת ללא קריטריונים מסודרים, ללא דין וחשבון ציבורי על אופן פעילותה וללא רשימת רבנים או מוסדות מוכרים בחו"ל. בשנים 2015-2016 ניהלה 'עתיים' הליך משפטי נגד המחלקה, במסגרת עתירת חופש מידע, שהביאה להסדרת מערכת המחשוב ולהנפקת מידע על מספר התיקים, עניינם, משך הזמן לטיפול ואישורים הניתנים על ידי המחלקה. בהמשך לעתירה זו מסרה הרבנות הראשית את רשימת הרבנים שאישורי היהדות שלהם הוכרו ולא הוכרו במהלך שנת 2016. רשימה זו כללה רבנים אורתודוקסים מוכרים וחשובים, מנהיגי קהילות עם מאות ואלפי משפחות, שמסמכיהם נפסלו, מבלי שניתן לכך כל הסבר.

במסגרת ההליך המשפטי, התחייבה הרבנות לגבש קריטריונים להכרה ברבני חו"ל על מנת ליצור רשימה של רבנים מוכרים. במענה לעתירה, ביום 7.12.15, נכתב: "בימים אלו שוקדת המשיבה על גיבוש קריטריונים להכרה ברבנים לצורך ענייני נישואין, ולאחר גיבושם, תפורסם רשימת הרבנים העומדים בקריטריונים אלו". עד ליום זה הקריטריונים לא פורסמו וכן לא רשימת הרבנים העומדים בהם. ביום 14/12/2016, כשנה לאחר התחייבות זו, הכריזה הרבנות הראשית על הקמת ועדה מיוחדת לצורך גיבוש קריטריונים, בה חברים נציגי בית הדין הרבני הגדול ומועצת הרבנות הראשית. עם זאת, במענה לבקשה על פי חוק חופש המידע של 'עתיים' בנובמבר 2017, השיבה הרבנות הראשית כי "הוועדה התכנסה עד כה פעם אחת, בתאריך 12/2/2017".

עד ליום זה זוגות המבקשים להירשם לנישואין, שנדרשים לשם כך לאשר אישורים של רבני קהילות בתפוצות, נעדרים כל הכוונה או הבהרה לגבי זהות הרבנים והאישורים המוכרים לשם כך.

פתרון 'עתיים': הסדרת ההכרה ברבני קהילות בתפוצות, באופן קשוב ומכיל, תוך בניית יחסי אמון עם יהדות התפוצות, בכדי לאפשר לזוגות הליך רישום לנישואין הוגן ומכבד.